

Votaziun federala dals 2 da zercladur 1991

Explicaziuns dal cussegl federal

Objects da la votaziun

Nov urden da finanzas da la confederaziun

Las finanzas da la confederaziun duain vegnir ordinadas da nov cun ina midada da la constituziun. La taglia d'esit da fin uss vegn remplazzada tras ina taglia d'esit moderna, ch'evitescha ina imposiziun multipla da taglias e che cumpiglia er il sector dals servetschs da prestaziun. Il nov urden da finanzas meglierescha las cundiziuns generalas da l'economia e facilitescha pil futur la finanziaziun da las rentas da l'AVS. Ils pes da taglia restan francads en la constituziun senza midadas. Cun l'acceptaziun dal project èn tranter auter colliads levgiaments da taglia per il plaz da finanzas svizzer.

Text da la votaziun pag. 10-15
Explicaziuns pag. 2-9

Revisiun dal dretg penal militar

Il dretg penal militar duai vegnir revedi, uschia che refusaders dal servetsch militar per motivs da conscienza na ston betg pli vegnir sentenziads a chastis da praschun. Els ston dentant prestar ina lavur en l'interess public che dura per regla in e mez gia pli ditg ch'il servetsch militar refusà.

Text da la votaziun pag. 21-23
Explicaziuns pag. 17-20

Emprim project:

Nov urden da finanzas da la confederaziun

Il nov urden da finanzas da la confederaziun consista da trais parts:

- revisiun da l'urden da finanzas da la confederaziun
- revisiun da las taxas da bul
- nova tariffa per l'imposiziun da taglia sin persunas giuridicas (societads da chapital, associaziuns) tar la taglia federala directa

Votants e votantas han ils 2 da zercladur be da prender posiziun vers l'emprima part. Las duas autras novaziuns van dentant be en vigur, sche quella è vegnida acceptada.

Las pli impurtantas midadas en la constituziun

- La taglia d'esit actuala duai vegnir reformada a moda fundamentala. Investiziuns vegnan distgargiadas, prestaziuns da servetsch e purtaders d'energia suttamess da nov a la taglia; per la rauba da mintgadi vala in pe da taglia reduci; a medem temp duai vegnir introducida ina nova metoda d'incassament, l'uschenumnada taglia da plivalita.
- La limitaziun da la taglia federala directa e da la taglia d'esit en la constituziun federale vegn abrogada.
- Per segirar las rentas da l'AVS po il parlament concluder in supplement tar la taglia d'esit per in temp limità.
- Ils dazis sin ielis minerals e sin automobils vegnan midads en taglias da consum.

Tge resta sco avant?

- **Las tariffs maximalas per la taglia federala directa e per la taglia d'esit na vegnan betg midadas.** Ellas èn francadas er per l'avegnir en la constituziun federala.
- La midada dals dazis sin automobils ed ielis minerals n'è betg colliada cun ulteriuras entradas. Er la destinaziun dals dazis sin carburants per il traffic sin las vias resta mantegnida sco fin oz.
- Tut en tut na porta il nov urden da finanzas betg bler dapli entradas. Cun la revisiun da las taxas da bul sto la confederaziun schizunt quintar transitoriamain cun pli paucas entradas.

Situaziun da partenza

La confederaziun po ademplir sias incumbensas multifaras be lur, sch'ella dispona dals meds necessaris. Pauc da pli che la mesadad da sias entradas derivan da la taglia federala directa (19,3%) e da la taglia d'esit (31,6%). La basa costituziunala per questas taglias è limitada fin sin la fin da 1994 e sto per quest motiv vegnir renovada.

Ultra da quai ha la taglia d'esit da fin uss diversas mancanzas. Ella na satisfat betg pli als basegns economics dad oz. Ella è spezialmain da dischavantatg per l'economia perquai ch'ella impona taglia sin las investiziuns; noss'economia è confruntada pli e pli fitg cun ina dira concorrenza internaziunala. Na conforma al temp è er la liberaziun da taglia da tuts secturs da prestaziun da servetsch e dals blers purtaders d'energia.

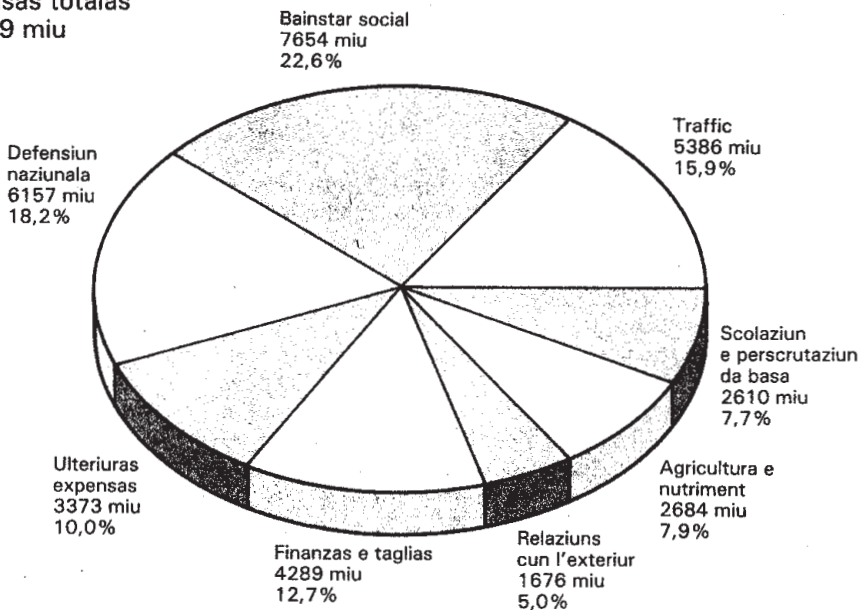
Cun la renovaziun da la basa costituziunala èsi giustifitgà e necessari d'ordinar da nov las finanzas da la confederaziun. Il mument per ina refurma è favuraivel. Dapi il 1986 po la confederaziun puspè preschentar quints cun ina bilantscha positiva. I n'è pia betg necessari da tschertgar novas resursas da daners per la cassa federala. La confederaziun vegn dentant a stuair esser spargnusa er cun in nov urden da finanzas.

Cussegl federal e parlament proponan da dismetter la taglia d'esit da fin uss e d'introducir ina taglia da svieuta pli moderna (l'uschenumnada taglia da plivalita). Quella impona taglia be pli sin il consum da rauba e sin prestaziuns da servetsch e distgargia la produenziun. Quai porta ina armonisaziun convergenta cun ils auters pajais europeics, en ils quals la taglia da plivalita s'è cumprovada.

Cun quest nov urden vulan cussegl federal e parlament en emprima lingia rinforzar l'abiltad da concorrenza sin il champ internaziunal da noss'economia e dismetter contorsiuns disturbantas per la concorrenza. Las tariffas maximalas per la taglia federala directa e per la nova taglia da svieuta na vegnan betg auzadas e restan francadas en la costituziun.

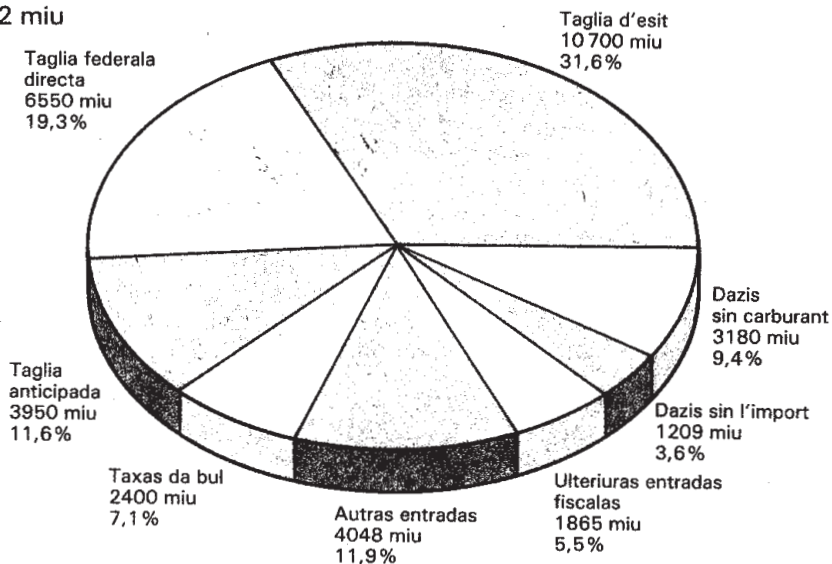
Las pli impurtantas incumbensas da la confederaziun (preventiv 1991)

Expensas totalas
33 829 miu

Las pli impurtantas entradas da la confederaziun (preventiv 1991)

Entradas totalas
33 902 miu

La posiziun dal cussegl federal

Il nov urden da finanzas da la confederaziun sco el vegn proponì è cunvegnet, economicamain necessari e politicamain equilibrà. La refurma da taglia meglierescha las cundiziuns generalas da noss'economia senza augmentar la grevezza fiscala globala. Il cussegl federal beneventa la refurma da finanzas spezialmain per ils motivs suandants:

La taglia d'esit è antiquada

La taglia d'esit actuala ha mancanzas: ella na satisfa betg pli a las novas pre-tensiuns ed als svilups da l'economia. Ella ha spezialmain per consequenza ina imposiziun multipla da taglia, cunquai che er las expensas realas (las investiziuns ed ils meds da manaschi necessari per la producziun) da las interpresas vegnan suttamessas a la taglia. Uschia daventan ils products pli chars. Da l'autra vart èn oz tuttas prestaziuns da servetsch liberadas da la taglia d'esit, malgrà che quest sector da noss'economia publica ha ina muntada pli e pli gronda.

Ina taglia da svieuta moderna

Il nov urden da finanzas propona ina taglia da svieuta moderna, l'uschenunada taglia da plivalita. Quella evitescha ina imposiziun multipla da taglia e porscha meglras cundiziuns generalas a nossas interpresas, da las qualas ils products èn stads fin oz en dischavantatg fiscalmain sin las fieras internas e da l'exteriur. Uschia segirescha ella piazzas da lavur. Noss partenaris da commerzi e concorrenza en l'Europa occidentala pratitgeschan gia daditg cun success questa taglia da plivalita. L'armonisaziun cun la pratica fiscala internaziunala meglierescha l'abilità da concorrenza da noss'economia. La tariffa maximala da la taglia da svieuta resta sco fin uss. Cun 6,2 per-tschient è ella evidentamain pli bassa che èn auters stadis europeics. La tariffa normala munta per exempel en la Germania a 14%, en Frantscha a 18,6% ed en l'Italia a 19%.

In'imposiziun da taglia equilibrada sin prestaziuns da servetsch

Il nov urden da finanzas cumpiglia er las prestaziuns da servetsch en la taglia da plivalita. El resguarda uschia il svilup economic da noss pajais. Il sector da prestaziuns da servetsch ha er per l'avegnir ina muntada centrala. Il project resguarda dentant las particularitads dals divers secturs da prestaziuns da servetsch. Na pertutgadas da la taglia da plivalita èn per exempel las prestaziuns da servetsch sin ils secturs da sanadad, educaziun, scolaziun e sport. L'hotellaria ed ils restaurants vegnan favurisads durant ils emprims tshintg onns cun ina tariffa da taglia da be 4 per-tschient.

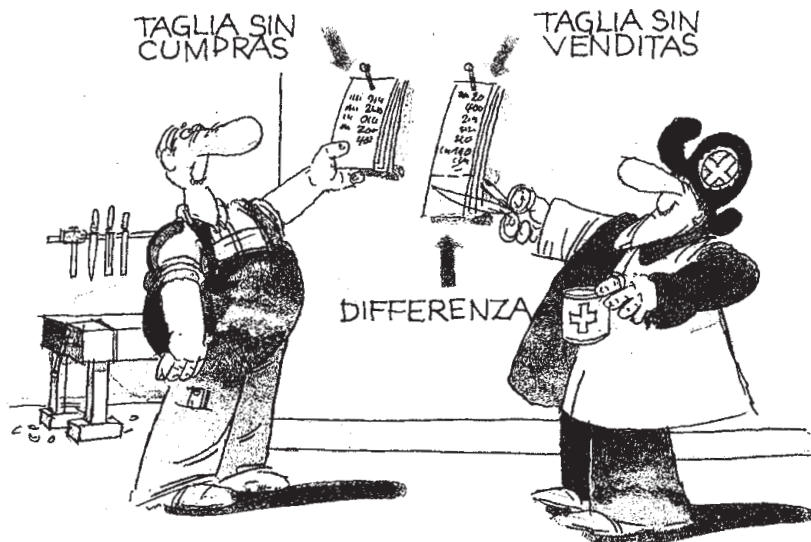
Co funcziuna la taglia da plivalita?

La taglia da plivalita vegn incassada sco la taglia d'exit tar las interpresas. Quellas han da quintar tiers la taglia a lur **venditas**. Da quella dastgan els dentant reducir quella taglia da plivalita ch'als è vegnida quintada da lur furniturs tar las **cumpras** (l'uschenumnada taglia preliminarara, p. ex. sin construcziuns, maschinas, vehichels, materias da lavur e prestaziuns da servetsch). Da la differenza resulta la taglia debitada.

In exempel per l'illustraziun:

Quint da quartal	francs
Venditas a clients (svieuta): Fr. 100 000.—	
da quai taglia da plivalita da 6,2%	6 200
Cumpras da furniturs: Fr. 50 000.—	
da quai deducziun da taglias preliminaras da 6,2%	- 3 100
Taglia debitada	3 100

A moda simplifitgada pon ins er preschentar la taglia da plivalita uschia:

La gutta da vart dretga per quints che van anor (venditas), la gutta sanestra per quints che vegnan anen (cumpras); a la fin da mintga quartal quinta l'interpresa la differenza tranter la taglia sin venditas e la taglia sin cumpras, e gia è fatg il quint.

Excepciuns specificas e levgiaments

Per limitar la lavur administrativa èn previsas tschertas excepciuns: Uschia duain manaschis fitg pitschens, ma er tuts manaschis purils e forestals vegnir liberads da questa taglia. Per bains necessaris per la vita da mingadi sco victualias, medicaments, cudeschs e gasettas vala la tariffa minimala da 1,9 pertschient. En l'exteriur èn las tariffas da la taglia da plivalita per da bler pli autas er per quests artitgels.

Ina schliaziun a lung temp

Cun il nov urden da finanzas na duain betg pli vegnir limitadas en la constituziun federala la taglia federala directa e la taglia d'esit. La confederaziun è dependenta da questas duas resursas las pli impurtantas. Cun desister da la limitaziun n'exista dentant betg in pass liber per auzaments da taglia. Las tariffas maximalas da la taglia federala directa e da la taglia d'esit restan francadas en la constituziun senza midadas. Sche la confederaziun vul auzar questas taglias, sto ella dumandar pievel e chantuns er en l'avegnir.

Garanzia supplementara per l'AVS

La midada da la structura da vegliadetgna da la populaziun vegn a purtar ulteriuras malsegirezzas per nossas ovras socialas. Mancanzas finanziales smanatschan surtut lur, sch'il svilup economic duess sa sminuir vesaiivla-main. Per segirar las rentas da l'AVS e da l'AI, po il parlament auzar en tals cas la taglia da svieuta per maximal 1,3 puncts dal pertschient. Quest supplement fiss da limitar temporarmain ed ins pudess prender il referendum cunter quel.

Midada dals dazis sin automobils ed ielis minerals

Sin fundament d'obligaziuns internaziunalas sto la Svizra midar ses dazis fiscals en taglias da consum internas. Il cussegl federal vul uss satisfar a questas obligaziuns. Dazis fiscals vegnan pretendids oz spezialmain sin ieli mineral e sin automobils e servan per procurar entradas publicas. La midada succeda senza influenzer il retgav, quai vul dir che la taglia da consum previsa correspunda als dazis fiscals da fin oz. Mantegnida en la dimensiun da fin uss resta er la destinaziun dal dazi sin carburants per las incumbensas en connex cun il traffic sin las vias.

Per tut quests motivs recumondan cussegl federal e parlament d'acceptar il nov urden da finanzas.

In project equilibrà politicamain

Il nov urden fa finanzas dastga vegnir designà sco in project equilibrà politicamain. En il senn d'in vair cumpromiss han tuts circuls stuì desister da lur pretensiuns maximalas. Sco resultat da las tractativas parlamentaras resulta la fin finala ina refurma da taglia che meglierescha vesaivlamain las cundiziuns generalas fiscalas, e quai senza augmentar la grevazzas globalas da taglia.

En quest senn ha il parlament collià la refurma da las finanzas cun la revisiun da las taxas da bul e cun la furmaziun da la tariffa per las personas giuridicas en il rom da la nova lescha federala davart la taglia federala directa. El ha approvà questas duas leschas ils 14 da december 1990; il termin da referendum è scadi ils 28 da mars 1991. La lescha davart la taglia da bul revedida e la nova tariffa per personas giuridicas tar la taglia federala directa van dentant be en vigur, sche pievel e chantuns acceptan il nov urden da finanzas da la confederaziun.

Revisiun da las taxas da bul

La revisiun da las taxas da bul duai rinforzar l'abiltad da concurrer sin il champ internaziunal da noss plaz da finanzas. Cun la distgargia e cun liberaziuns specificas spezialmain da fatschentas cun intenziuns d'emigrar duain las cundiziuns generalas fiscalas en Svizra vegnir adattadas a quellas da plaz da finanzas en l'exteriur. Las perditas d'entradas da la confederaziun colliadas cun quella revisiun vegnan per part cumpensadas spezialmain cun ina taxa d'emissiun sin obligaziuns svizras e cun ina taxa sin premias d'assicuranzas da vita.

Revisiun da la lescha federala davart la taglia federala directa

La lescha federala davart la taglia federala directa accordescha ils princips da l'imposiziun da taglia cun quels da las taglias chantunalas e communalas. Per las personas giuridicas, q.v.d. per societads da chapital ed associaziuns, succeda l'imposiziun da taglia da nov per ina perioda da taglia dad in onn. La tariffa a trais stgalims da fin uss, dependenta da la rendita, vegn remplazzada d'ina tariffa proporziunala dad 8 pertschient che n'è betg pli dependenta da la rendita.

Puntgs dispitaivels en il parlament

Malgrà che la gronda maiortad dal parlament ha approvà il nov urden da finanzas, hai er dà vuschs criticas, surtut pervi da la mancanza dal distgargiamet tar la taglia federala directa, pervi d'avair desistì da limitar l'urden da finanzas, pervi da la pussaivladad d'in supplement en favur da l'AVS e pervi da la pli gronda grevezza fiscala per ils consumers.

Ushia han plirs parlamentararis fatg dependenta l'acceptaziun da la refurma da las finanzas d'ina reduenziun evidenta da la taglia federala directa. Lur giavischs èn dentant vegnids refusads, perquai che persunas maridadas e famiglias èn gia vegnidas distgargiadas en la dimensiun da 350 milliuns francs tras in program urgent en lur favur. Ulteriuras reduenziuns avessan periclità l'equiliber da la refurma; en emprima lingia avessan profità las entradas autas.

Auters n'èn betg stads cuntents cun il fatg che la taglia federala n'è betg pli francada en la costituziun be per in tshert temp. Ma er qua è la maiortad dal parlament stada da l'avis che la confederaziun na possa betg desister da questas entradas ed ina limitaziun nà saja per quest motiv betg giustifitgada, tant pli che ulteriuras refurmas èn da tut temp pussaivlas, sche la necessitad è avant maun.

Plinavant è il supplement per l'AVS vegnì numnà in element ester da questa refurma. Quest supplement mudest è dentant da preferir ad in augment dals pertschient da paja.

Finalmain han ins considerà per na cunvegnent che l'economia vegnia distgargiada, il consumer percenter chargià dapli che fin uss. Questa chargia supplementara resta dentant en cunfins fitg mudests – l'index dals pretschs da consum dastgass s'augmentar be ina gia e quai per main che in pertschient. Er ils consumers ed ils lavurants èn interessads dal fatg che l'abilitad da concurrer internaziunalmain restia mantegnida per noss'economia.

Text da votaziun

Conclus federal davart il nov urden da finanzas da la confederaziun

dals 14 da december 1990

I

La constituiziun federala vegn midada sco suonda:

Art. 36ter al. 1, introducziun, ed al. 2

¹ La confederaziun applitgescha la mesadad dal retgav net da la taglia d'ielis minerals duvrads sco carburants e l'entir retgav d'in supplement sin la taglia d'ielis minerals sco suonda per las incumbensas en connex cun il traffic sin las vias:

...

² Uschenavant ch'il retgav da la part liada da la taglia d'ielis minerals na tanscha betg per segirar las incumbensas numnadas en l'alineia 1, incassescha la confederaziun in supplement sin la taglia d'ielis minerals.

Art. 41ter al. 1, 2, 3, 3bis e 4

¹ La confederaziun po ulteriurmain incassar las sequentas taglias:

- a. ina taglia d'esit;
- b. taglias da consum spezialas sin l'esit e l'import da rauba da las spezias numnadas en l'alineia 4;
- c. ina taglia federala directa.

² Svieuas che la confederaziun engrevgia cun ina taglia tenor alineia 1 litera a u b u declera per libras da taglia, na dastgan betg vegnir suttamessas ad ina taglia sumeglianta tras ils chantuns e las vischnancas.

³ La taglia d'esit tenor alineia 1 litera a po vegnir imponida sin la svieuata da rauba e sin prestaziuns sco er sin l'import. La taglia munta a maximal 6,2 pertschient.

^{3bis} Sche la finanziaziun dal providiment da vegliadetgna, da survivents ed invalids na po betg pli vegnir garantida pervi dal svilup demographic, po il pe da taglia da la taglia d'esit vegnir auzà per maximal 1,3 puncts dal pertschient per garantir quella finanziaziun e quai cun in conclus federal ch'è suttamess al referendum.

⁴ Taglias da consum spezialas tenor alinea 1 litera b pon vegnir imponidas:

- a. sin petroli, auters ielis minerals, gas natural e sin ils products che vegnan gudignads tar lur elavuraziun sco er sin carburants ord autras materias primas (taglia sin ielis minerals e supplement sin taglia d'ielis minerals tenor art. 36ter);
- b. sin biera; la chargia totala ch'engrevgia la biera tras la taglia sin la biera, tras ils supplements da dazi sin materias primas per las brassarias e sin la biera sco er tras la taglia d'esit, resta, en proporziun cun il pretsch da la biera, sin il stadi dals 31 da december 1970;
- c. sin automobils e lur cumponentas; il legislatur po cumpigliar la taglia sin parts moviblas en la taglia sin automobils.

II

Las disposiziuns transitorias da la constituziun federala vegnan midadas sco suonda:

Art. 8

Cun la resalva da la legislaziun federala en il senn da l'artitgel 41ter restan en vigur las disposiziuns davart la taglia federala directa che valan per ils 31 da december 1990.

Art. 9

¹ En divergenza cun l'artitgel 41ter alinea 6, relascha il cussegl federal las disposiziuns executivas tar la taglia d'esit tenor artitgel 41ter alinea 1 litera a ed alinea 3; quellas valan fin la passada en vigur da la legislaziun executiva.

² Per las disposiziuns executivas valan ils suandants principis:

- a. obligads da pajar taglia èn las interpresas per las svieutas suandatas (inclus l'agen consum) en Svizra:
  1. svieuta da rauba, cun excepziun d'aua en conducts, laina dad arder sco er energias regenerablas (spezialmain energia solara, chalira dal cuntorn, energia geotermica, biomassa e biogas sco er energia dal vent);
  2. lavurs professiunalas vi da rauba, construcziuns e bains immobigliars, cun exclusiun da la cultivaziun dal terren per la produenziun natirala;
  3. cessiun da rauba cunter pajament per il consum u per la giudida;
  4. transport e magasinaziun da rauba sco er prestaziuns da spediturs;
  5. lavurs d'architects ed inschigners;

6. prestaziuns dad impressaris generals da construcziun;
  7. metter a disposiziun forzas da lavur per prestaziuns ch'èn suttemessas a la taglia;
  8. prestaziuns che servan a la reclama u a l'informaziun senza intent da propaganda;
  9. cessiun u metter a disposiziun patentas, marcas, musters e models e sumegliants bain immaterials, cun excepziun da dretgs d'autur vi dad ovras da litteratura ed art, uschenavant ch'els na sa refereschan betg sin prestaziuns tenor las cifras 5 ed 8;
  10. mesiradas, mesiraziuns, examinaziuns, lavurs da perscrutaziun e da svilup a vista da la fabricaziun da rauba, da construcziuns d'ovras u da la creaziun da bains immaterials tenor cifra 9;
  11. cussegliaziun, expertisas e represchentanza en chaussas giuridicas, finanzialas, economicas ed organisatorias; documentaziun d'acts giuridics inclus quels dals notars uffizials; administraziun da facultads; contabilitad per terzs e revisiuns da talas;
  12. prestaziuns sin il sector da l'elavuraziun electronica da datas;
  13. prestaziuns da l'hotellaria e da restaurants;
  14. prestaziuns dal sector da frisunzs e da la cosmetica;
  15. transport da persunas;
  16. prestaziuns da biros da viadi;
- b. suttemess a la taglia èn plinavant l'import da rauba sco er l'acquistaziun da prestaziuns da servetsch or da l'exteriur tenor litera a, en cas che l'acquistaziun da talas prestaziuns da servetsch surmuntan annualmain la summa da 10 000 francs;
- c. excepids da l'obligaziun da pajar taglia per svieutas sin territori svizzer èn:
1. interpresas cun ina svieuta totala annuala tenor litera a da betg pli che 75 000 francs; per ovras idraulicas po quest limit da svieuta vegnir auzà;
  2. interpresas cun ina svieuta totala annuala tenor litera a fin a 250 000 francs, uschenavant che l'import da la taglia na surpassa betg regularmain 4000 francs ad onn suenter la deducziun da la taglia preliminarà;
  3. purs, selviculturs, ortulans e viticulturs che furneschon exclusivamain products da l'agen manaschi;
  4. martgadants da muvel;
  5. picturs artists e sculpturs per las ovras artisticas ch'els han creà persunalmain;

- d. liberads da la taglia èn:
1. l'export da rauba e las prestaziuns succedidas en l'exteriur;
  2. las prestaziuns da servetsch che stattan en connex cun l'export u cun il transit da rauba;
- e. la taglia munta a:
1. 1,9 pertschient sin las svieutas e sin l'import da la suandanta rauba ch'il cussegl federal po definir pli detagliadamain:
    - rauba da mangiar e da baiver, cun excepziun da bavrondas alcoholicas,
    - muvel, giaglinom, peschs,
    - granezza,
    - semenzas, bulbas da plantar e tschagulas, plantas vivas, plantinas, frastginas d'enferlar sco er flurs tagliadas e frastgas, er liadas en matgs, tschupels e sumegliantas chaussas,
    - meds da pavlar, acids per silaschas, sternim, meds da ladar e materias per proteger plantas,
    - medicaments;
    - gasettas, revistas e cudeschs, plinavant auters products da stampa en la dimensiun fixada dal cussegl federal;
  2. 6,2 pertschient sin las svieutas e sin l'import dad autra rauba sco er sin tuttas autras prestaziuns suttamessas a la taglia;
  3. 4 pertschient sin las prestaziuns en l'hotellaria ed en restaurants durant tschintg onns suenter la passada en vigur da las disposiziuns executivas tar quest conclus;
- f. la taglia vegn quintada da l'indemnisaziun senza la taglia debitada sin la svieuta; en cas ch'i manca ina indemnisaziun sco er tar l'import e decisiva la valur da la rauba u da la prestaziun;
- g. sche l'obligà da pajar taglia dovra rauba, construcziuns, bains immobigliars u prestaziuns per svieutas tenor litera a en Svizra u en l'exteriur, po el deducir en ses quint da taglia sco taglia preliminar:
1. la taglia transferida sin el dad in auter pajataglia u
  2. la taglia pajada tar l'import da rauba u sin l'acquistaziun da prestaziuns da servetsch or da l'exteriur; sch'il pajataglia dovra en la medema moda products da l'agricultura, selvicultura, orticultura u da la viticultura, ch'el ha retratg d'interpresas na obligadas da pajar taglia tenor litera c cifras 3 e 4, po el reducir 1,9 pertschient dal pretsch sco taglia preliminar;

- h. davart la taglia e la taglia preliminara vegn scuntrà quint mintga quartal;
- i. il cussegl federal po:
1. permetter en tscherts cas la sutmissiun facultativa a l'obligaziun da pajar taglia e l'imposiziun da taglia facultativa dad autras svieutas che quellas numnadas en litera a e cun il dretg da la deducziun da la taglia preliminara;
  2. relaschar disposiziuns divergentas per l'imposiziun da taglia sin las svieutas e l'import da rauba ch'èn gia suttamess ad ina grevezza fiscala speziala;
  3. fixar disposiziuns divergentas per l'imposiziun da taglia sin las svieutas e l'import dad aur per munaida ed aur fin;
  4. ordinar simplificaziuns, sch'i na resulta da quai retgavs da taglia essenzialmain pli gronds, ina mancanza da taglia considerabla, ina contorsion respectabla da las relaziuns da concurrenza e naginas cumplaziuns pli grondas tar far il quint da taglia per auters pajataglia;
- k. il cussegl federal po diponer che la reglamentaziun speziala per la punibilitad da las interpresas, prevista en l'artitgel 7 da la lescha federala davart il dretg penal administrativ, saja er d'applitgar per tut ils cas per ils quals i vegn en consideraziun ina multa da passa 5000 francs.
- ³ Il cussegl federal regla la transiziun da la taglia actuala a la nova taglia d'esit. El po er limitar la deducziun da la taglia preliminara per bains d'investiziun per l'emprim temp suenter la passada en vigur da la nova taglia d'esit.

Art. 9bis

¹ Las disposiziuns davart la taglia sin la biera valaivlas ils 31 da december 1990 restan en vigur cun la resalva d'ina lescha federala conform l'artitgel 41ter.

² Il cussegl federal fixescha la taglia sin la biera uschia che resta mantegnida la grevezza totala per la biera tenor artitgel 41ter aline 4 litera b.

Art. 9ter

Il cussegl federal fixescha la taglia sin il tubac uschia che resta mantegnida la grevezza totala per quests products tenor il stadi dals 31 da december 1990.

Art. 16

Il supplement da la taglia sin ielis minerals applitgads sco carburants munta a 30 raps per liter cun la resalva d'ina midada da la legislaziun.

III

Las disposiziuns da l'urden da finanzas da fin uss restan en vigur fin l'entrada en vigur da las disposiziuns executivas da quest conclus.

IV

Quest conclus è suttaless a la votaziun dal pievel e dals chantuns.

V

¹ Quest conclus va en vigur be en colliaziun cun la midada dals 14 da december 1990 da la lescha federala davart las taxas da bul e cun l'introducziun da l'imposiziun proporziunala da taglia sin las personas giuridicas tenor l'artitgel 68 da la lescha federala davart la taglia federala directa.

² Il cussegl federal fixescha la data da l'entrada en vigur.

Segund project:

Revisiun da la lescha penala militar

Situaziun da partenza

Mintga Svizzer è obligà da far servetsch militar. Uschia dispona nosa constituziun federala. Tgi che refusa il servetsch vegn chastia cun praschun. Il dretg vertent na prevesa naginas excepziuns da questa regulaziun.

Cun praschun vegnan pia er quels refusaders dal servetsch chastia che na pon betg accordar il servetsch militar cun lur conscienza. La Svizra è in dals paucs pajais da l'Europa che n'han anc betg introduci in servetsch civil. Refurmas en questa direcziun èn vegnidas refusadas a chaschun da las votaziuns federalas dal 1977 e 1984 e quai per divers motivs.

Cun la revisiun da la lescha penala militar vulan cussegl federal e parlament mitigiar il problem dals refusaders dal servetsch militar. Fin uss na reconuscha nagina convenziun da dretg internaziunal il dretg da refusar il servetsch militar. Ma pli e pli disturba il fatg che persunas ston expiar lur decisiun da conscienza cun praschun, perquai ch'els refusan il servetsch militar per motivs etics u religios. Igl è bler pli prudent, sch'els pon prestar in servetsch da lavur en l'interess public. Precis quai ha il parlament concludi cun la revisiun da la lescha penala militar.

Il problem n'è dentant anc betg schlià definitivamain. Da preschent stattan duas iniziativas dal pievel en discussiun, ina per in servetsch civil ed ina per in servetsch communabel. Er il parlament examinescha models per in servetsch civil. I sa tracta dentant da revisiuns da la constituziun che dovran onns per la realisaziun. La revisiun da la lescha numnada è per quest motiv da considerar per ina schliaziun intermediara.

Cunter la revisiun èsi vegni prendi il referendum da duas varts. Per ina part porta la schliaziun memia pauc perquai ch'ella na prevesa betg in servetsch civil. Auters circuls teman che l'obligaziun da far servetsch militar vegnia pregiuditgada. Per il cussegl federal e per il parlament è questa revisiun da la lescha penala militar dentant necessaria, perquai ch'i vegn creà uschia ina schliaziun transitoria cunvegnenta per ils refusaders dal servetsch militar per motivs da conscienza.

Argumentes dal comité da referendum

Cunter la midada da la lescha penala militar han dus comités prendì il referendum e recamondan da metter in «Na» en l'urna. **In comité** che sa cumpona tenor atgnas indicaziuns da refusaders dal servetsch militar, d'organisaziuns da pasch e per ils dretgs umans sco era da partidas e sindicats che stattan datiers da quellas gruppas, ha rimnà circa 52 000 sottascripziuns e refusa la revisiun per ils suandants motifs:

«Chasti empè da servetsch civil: Na.

La midada da la lescha penala militar fa be mendra la situaziun dals refusaders dal servetsch. La gronda part vegn er per l'avegnir messa en praschun. Be ina minoritad vegn sentenziada ad in servetsch da lavur.

Criminalisaziun ed examinaziun de conscienza restan

- Tenor questa lescha vegnan tuts refusaders dal servetsch militar sentenziads er en l'avegnir da dretgiras militaras ed uschia tractads sco criminals.
- L'examinaziun da conscienza dischonuranta e nunpussaivla vegn mantegnida en furma levamain midada.

Prolungaziun dal chasti per «culpants da conscienza»

Refusaders dal servetsch, als quals ina dretgira militar conceda «conflicts da conscienza», vegnan sentenziads a maximal sis mais arrest. Per l'avegnir duain els prestar in servetsch da lavur da trais fin quatter gia pli lung. Questa prolungaziun dal chasti n'è betg giustificada.

Nagin pass en direcziun d'in servetsch civil

Chastiar refusaders dal servetsch militar stat en cuntradicziun cun l'idea dals dretgs umans. La midada da la lescha penala militar na va betg en direcziun d'in servetsch civil, mabain pudess bloccar las stentas en lezza direcziun.»

Il segund comité da la Romandia ha inoltrà circa 12 000 sottascripziuns e motivescha sia opposiziun sco suonda:

«Il comité cunter in servetsch civil zuppentà è da l'avis ch'i vegnia atgnamain gia creà in servetsch civil cun la revisiun da la lescha militar. La revisiun stettia en cuntradicziun cun la disposiziun en la constituziun, che mintga Svizzer è obligà da far servetsch militar. Ella na respectia betg la voluntad dal pievel e dals chantuns che hajan refusà duas giadas il servetsch civil, il 1977 e 1984. Ultra da quai chaschunia ella in augment exagerà da l'administraziun – pervi da struschamein 200 refusaders ad onn.

Mintgin dals motifs allegads giustificgescha gia sulet ina refusa dal project tras votantas e votants.»

Posiziun dal cussegl federal

Il cussegl federal è da l'avis ch'il problem «refusa dal servetsch militar» stoppia vegnir schlià. La revisiun da la lescha è in pass intermediar en questa direcziun. I na vegn dentant betg introduci in servetsch civil, il problem da la refusa dal servetsch duai dentant vegnir mitigia. Il cussegl federal recumonda d'acceptar la lescha revedida per ils motivs suandants:

Betg praschun per tuts refusaders

Tgi che refusa oz il servetsch militar per motivs etics u religius e sa chatta en in grev conflict da conscienza, survegn in chasti pli indulgent che auters refusaders dal servetsch. El vegn chastià cun maximal sis mais praschun, ch'el po expiar en mesa fermanza (il sentenzià lavura durant il di, ma pasenta la notg e las fins da l'emna en praschun). L'onn passà èn vegnidadas 199 sentenzias da quella spezia. Quai na cuntenta dentant betg, perquai che tuts refusaders survegnan in chasti da praschun senza resguardar il motiv. Per l'avegnir duai il chasti da praschun per refusaders per motiv da conscienza vegnir midà en in servetsch da lavur en l'interess public.

Motivs da respectar

Il cussegl federal reconuscha ch'i po dar motivs respectabels per refusar il servetsch militar. La nova lescha spargna la praschun a quel «che po far valair a moda credibla e sa basond sin valurs eticas ch'el na possia betg accordar il servetsch militar cun sia conscienza». Il criteri valaivel fin uss dal «grev conflict da conscienza» n'è betg pli cuntegnì en il nov sboz da lescha, perquai ch'el ha savens dà chaschun da discussiuns lungas e vehementas. I resta chaussa dal derschader da decider, sch'ils motivs da refusa èn credibels u betg.

Servetsch da lavur en l'interess public

Sch'il derschader reconuscha ils motivs da conscienza, oblighescha el il refusader dal servetsch da prestar ina lavur ch'è en l'interess public. En cas da l'acceptaziun da la revisiun vegn il cussegl federal a relaschar prescripziuns sco questa lavur sto vegnir furmada. El pensa surtut a l'engaschi en favur da la protecziun da l'ambient (nettegiar guauds ed auas), da la tgira da malsauens e da l'agid da muntogna. L'uffizi federal d'industria, mastergn e lavur duai coordinar e survegliar quest engaschi.

Onn	Total dals refusaders dal servetsch militar	da quai en grevs conflicts da conscienza per motivs etics u religius
1982	729	230
1983	745	228
1984	788	234
1985	686	143
1986	542	153
1987	601	169
1988	548	161
1989	534	151
1990	581	199

Durada pli lunga

La prestaziun da lavur sa drizza temporarmain tenor la durada dal servetsch militar refusà. Quel è dentant collià cun gronds strapatschs. Perquai èsi giustifitgà da prevair in engaschi pli lung per il refusader dal servetsch militar. Tenor la lescha duai la durada da la prestaziun da lavur muntar per regla ad ina e mesa lunghezza dal servetsch militar refusà, dentant maximal a dus onns.

Nagina inscripziun en il register penal

Refusaders dal servetsch militar per motivs da conscienza na duain per l'avegnir betg pli vegnir inscrits en il register penal central. Uschia vulan cussegl federal e parlament suttastritgar ch'els veglian vairamain cuntanscher ina decriminalisaziun cun questa revisiun. Per l'avegnir da bliers giuvens refusaders dal servetsch poi esser in grond avantatg, sch'els n'èn betg pli inscrits en quest register.

Nagin chasti per inabels per il servetsch militar

Oz vegnan refusaders dal servetsch er sentenziads, sch'els èn inabels da far servetsch. Quai vegn considerà per na gist e correct. La revisiun prevesa per quest motiv da declarar ils refusaders inabels da far servetsch per na chastiabels, uschenavant che l'inabilitad ha gia existì dal temp da la refusada dal servetsch.

Schliaziun memia rigurusa u memia generusa?

Ina part dals adversaris fa valair che la revisiun cuntanschia memia pauc e na possa betg schliar il problem. Questa critica survesa ch'il poject vul cuntanscher in pass intermediar ch'è da realisar spertamain e che spargna la praschun a bliers refusaders dal servetsch militar. Auters crititgaders fan attent a l'opiniun dal pievel che saja sa manifestada en las votaziuns e pretendan che l'obligaziun da far servetsch vegnia messa en dumonda cun questa revisiun. Quai na constat dentant betg; vi da l'obligaziun da far servetsch vegni midà nagut, sulettamain las sancziuns vegnan furnadas pli cunvegnentamain.

Per tut quests motivs recumondan cussegl federal e parlament a las votantas ed als votants d'approvar la revisiun da la lescha penala militar.

Text da votaziun:

Lescha penala militar

(LPM)

Midada dals 5 d'october 1990

I

La lescha penala militar (LPM) vegn midada sco suonda:

Art. 81 titel marginal e cif. 1, 2, 2bis, 3 e 5

Refusa dal
servetsch
militar

1. Tgi che na suonda betg in cumond per la recrutaziun u per il servetsch cun l'intenziun da refusar il servetsch militar vegn punì cun praschun.

2. Sch'il culpabel po far valair a moda credibla e sa basond sin valurs eticas ch'el na possia betg accordar il servetsch militar cun sia conscienza, vegn el declerà dal derschader per culpabel ed obligà ad ina prestaziun da lavur ch'è en l'interess public.

Il derschader fixescha la durada da la prestaziun da lavur. Ella munta per regla ad ina e meza durada da l'entir servetsch militar refusà, dentant sin il pli dus onns.

Sch'il culpabel refusa la prestaziun da lavur u sch'el violescha grevmain las obligaziuns colliadas cun quella, dat il derschader in chasti tenor cifra 1. El na po betg pli dar in chasti, sch'èn passads diesch onns dapi la sentenzaia.

Il derschader po excluder il culpabel da l'armada.

Il cussegl federal regla ils detagls da la prestaziun da lavur e segirescha l'execuziun unifurma da quella.

2bis. Sch'il culpabel po far valair a moda credibla e sa basond sin valurs eticas ch'el na possia betg accordar il servetsch militar armà cun sia conscienza ed è'l pront da far servetsch militar senz'arma, vegn el declerà dal derschader per culpabel ed obligà da prestar servetsch militar senz'arma.

Sch'il culpabel refusa pli tard il servetsch militar senz'arma, dat il derschader in chasti tenor cifra 1. El na po betg pli dar in chasti, sch'èn passads diesch onns dapi la sentenzaia.

3. En il servetsch activ po il derschader dar in chasti da chasaforz.
5. Il culpabel n'è betg chastiabel, sch'el vegn declerà inabel per il servetsch e sche quella inabilitad ha gia existi dal temp da la refusa dal servetsch.

Art. 81 a

Tralashada
dal servetsch

1. Tgi che na suonda betg in cumond per la recrutaziun u per il servetsch senza l'intenziun da refusar il servetsch militar vegn punì cun praschun fin a sis mais.

En cas levs vegn il culpabel chastià disciplinarmain.

2. En il servetsch activ po il derschader dar in chasti da chasaforz.

3. Sch'il culpabel sa preschenta posteriurmain da libra veglia per il servetsch, po il derschader mitigiar il chasti tenor ses beinmanegiar (art. 47).

4. Il culpabel na vegn betg chastià, sch'el vegn declerà per inabel da far servetsch e sche quella inabilitad ha gia existi dal temp da la tralashada dal servetsch.

Art. 82 al. 4

⁴ Il culpabel na vegn betg chastià, sch'el vegn declerà per inabel da far servetsch e sche quella inabilitad ha gia existi dal temp da la tralashada dal servetsch per negligentscha.

Art. 83 al. 1, 2 e 4

Deserziun

¹ Tgi che abanduna arbitriamain sia truppa u ses post da servetsch u na returna betg suenter ina absenza legitima cun l'intenziun da refusar il servetsch militar, vegn punì cun praschun.

Sch'il culpabel po far valair a moda credibla e sa basond sin valurs eticas ch'el na possa betg accordar il servetsch militar cun sia conscienza, vegn el giuditgà tenor artitgel 81 cifra 2. Sch'el declera d'esser pront da far servetsch militar senz'arma, vegni applitgà l'artitgel 81 cifra 2bis.

² En il servetsch activ po il derschader dar in chasti da chasaforz.

⁴ Il culpabel na vegn betg chastià, sch'el vegn declerà per inabel da far servetsch e sche quella inabilitad ha gia existi dal temp da la deserziun.

Art. 84 al. 4

⁴ Il culpabel na vegn betg chastià, sch'el vegn declerà per inabel da far servetsch e sche quella inabilitad ha già existì dal temp da l'abandonada na permessa da la truppa.

Art. 226

Register penal

L'obligaziun d'ina prestaziun da lavur u da far servetsch militar senz'arma tenor artitgel 81 cifras 2 u 2bis sco er chastis disciplinars na vegnan betg inscrits en il register penal. Dal rest valan ils artitgels 359-364 dal cudesch penal svizzer.

Art. 236 a

Refusa dal servetsch militar, deserziun

Tgi ch'è vegnì sentenzià legalmain en il temp tranter l'approvaziun e la passada en vigur da la midada dals 5 d'october 1990 da questa lescha pervia da refusa dal servetsch militar u deserziun tenor l'artitgel 81 cifra 2 da fin uss e n'ha betg anc expià il chasti, po pretender en scrit dal derschader, che al ha sentenzià, in nov giudicament entaifer in mais dapi la passada en vigur da questa midada.

II

¹ Questa lescha è suttamessa al referendum facultativ.

² Il cussegl federal fixescha l'entrada en vigur.

PP
SPED. POSTALA

Spediziuns enavos a la
controlla d'abitants da
la vischnanca

Recumandaziun a votantas e votants

Il cussegl federal ed il parlament recumondan a votantas e votants per ils motivs allegads da vuschar ils 2 da zercladur 1991 sco suonda:

- **GEA** al conclus federal davart il nov urden da finanzas da la confederaziun
- **GEA** a la midada da la lescha penala militar